

In Berlijn wordt nu openlijk getwijfeld of Angela Merkel wel zo'n goede bondskanselier was

Posted on 2 maart 2022 by Felix van Litsenburg

Felix van Litsenburg [schreef een maand geleden](#) vanuit zijn woonplaats Berlijn over de stemming in de Duitse hoofdstad over de Russisch-Oekraïense oorlog die er wel/niet aan zat te komen. Toen was de Duitse stemming nog afhoudend. Inmiddels is die helemaal omgeslagen.

Nu de oorlog is uitgebarsten ben ik weer langs kennissen in Berlijn gegaan. Wat blijkt? De Russen hier hebben genoeg van Poetin, de Amerikanen hebben genoeg van de Duitsers, de Duitsers hebben genoeg van de Duitsers, en de Oekraïners' ergste verwachtingen bleken helaas volkomen correct te zijn.

Naar de opera

Donderdag appte ik de Russisch-Oekraïense uit mijn vorige bericht: of ze nog steeds zin had om naar de opera *Orfeo et Eurydice* te gaan op vrijdag, of misschien wel

wat anders aan haar kop had? Ze zei dat ze juist wel wat afleiding kon gebruiken, dus we gingen.

De Komische Oper is om de hoek van Unter den Linden, op korte afstand van de Russische ambassade. We besloten er heen te gaan, ondanks haar angst dat ze er vanwege haar accent uitgepikt zou worden door een groepje demonstranten. De angst bleek ongegrond: ook Russen demonstreerden.

Dit is niet zo verwonderlijk: de meeste Russen in het Westen willen het liefste dat Rusland een 'normaal land' wordt. Ze willen niet dat de maatregelen tegen oligarchen betekenen dat zij zelf hun familie niet kunnen bezoeken, geen visum krijgen, of met argusogen bekeken worden.

Ze willen niet donderdagochtend op jacht moeten gaan naar bankautomaten om geld uit Russische bankrekeningen op te nemen, voordat de roebel verder verzwakt. Zolang Poetin er is, gaat dit niet gebeuren, denken zij.

Voordat ze aan haar rechtenstudie in Duitsland begon, had mijn kennis een studie literatuurwetenschap in Rusland gedaan. 'Ik moest natuurlijk ook alle biografieën van mijn favoriete schrijvers lezen. Een heleboel waren emigranten die nooit zijn teruggekeerd. Ze schreven dat ze het leven in het buitenland verkozen. Tot vandaag begreep ik dat nooit.'

Amerikaanse verbazing

Een Amerikaanse vriendin, met naaste familieleden in het leger, begon natuurlijk meteen met de grootspraak: 'Tijd om naar de schietbaan te gaan, dan is er tenminste *iemand* in Berlijn voorbereid om de democratie te verdedigen!' Alle grapjes ten spijt blijft zij zich over de Europese, en met name de Duitse, houding verbazen.

Trump maakte er misschien het meeste een punt van, maar [ook Obama](#) legde nadruk op de twee-procent norm voor de NAVO. De meeste Europese landen hebben jarenlang te weinig in defensie geïnvesteerd, daar plukken we nu de wrange vruchten van.

Schaamte over Kamala

De Russen zijn [sinds de interventie in Georgie](#) in 2008 bezig met het optuigen van hun strijdkracht. We lopen dus pakweg een decennium achter. 'Hoe hebben de Europeanen het zo ver kunnen laten komen? En dan het betweterige toontje, alsof zij hun zaakjes zo goed op orde hebben. Nu blokkeren ze zelfs betekenisvolle sancties omdat ze te afhankelijk zijn van de Russen!'

Gelukkig weet ze wel de hand in eigen boezem te steken. 'Dat praatje van Kamala Harris dat dit de eerste Europese oorlog sinds de Tweede Wereldoorlog was, was wel echt genant. Wat ons onderwijssysteem betreft hebben jullie betweters misschien wel gelijk...'

Misschien was Merkel toch niet zo goed

Een Duitse oud-collega maakte eerst een fout grapje: 'Tijd om de klus van mijn opa af te maken en z'n tankbestuurdersuniform uit de kast te halen.' Als echte Duitser kon hij zo een overdosis humor natuurlijk niet aan en werd de toon meteen serieus. 'Er moet echt wat in Duitsland veranderen.'

'Ten eerste moeten we nu serieus in onze defensie investeren. Het is eigenlijk ongelooflijk dat we dat zo lang hebben nagelaten.' Ook bekijkt hij de Merkeltijd anders: 'Veel mensen hadden al hun vraagtekens bij de beslissing om van het kernenergie af te gaan. Het was langere tijd duidelijk dat we daardoor afhankelijk van de Russen waren. We dachten dat die afhankelijkheid wederzijds was, maar dat ziet er nu anders uit. Ik denk dat de positieve beoordelingen van Merkel zeer bijgeschroefd zullen worden - was dit alles wel gebeurd als we kernenergie hadden afgezworen?'

Een Duitse programmeur en een aspirant-Duitser met wie ik dit besprak, waren een zelfde mening toegedaan. De aspirant-Duitser, nota bene uit een moslimland, was het meest kritisch. Niet alleen over de energiepolitiek - ze begon zelfs te twifelen of het 'Wir schaffen das' van Merkel eigenlijk wel zo verstandig was. 'Vroeger dacht ik echt "Merkel is geweldig, hierom wil ik Duitser worden". Nu ben ik niet zo'n fan meer, eigenlijk heeft ze veel fouten gemaakt.'

De Duitse programmeur was lovend over de 100 miljard euro die bondskanselier

Scholz voor defensie wil vrijmaken. Dat werd tijd! Maar, zo zei hij: 'Ik was een van de laatste lichten die dienstplicht deden. Zoals velen deed ik de *Zivildienst*, het alternatief voor een militaire dienstplicht. Daar leerde ik een ambulance te rijden, dus wat betreft zou ik nog van pas komen in een oorlog. Maar je stampet met euro's alleen niet zomaar een leger uit de grond.'

'Leg alsjeblieft de blaam bij jullie politici en vertel ze mijn verhaal'

Het meest direct was mijn oud-collega uit Kiev. 'Dit komt door goedkoop gas. Leg alsjeblieft de blaam bij jullie politici en vertel ze mijn verhaal. Stem nooit op iemand die Rusland steunt.' Hij vertelt over luchtsirenes, helicoptergevechten, bominslagen - u heeft de beelden waarschijnlijk zelf gezien.

'Ik zou je de hel die ik doorga kunnen beschrijven. Vrienden van mij moeten nog veel meer ondergaan. Sancties zijn uitstekend, maar we hebben resultaten nodig in dagen - niet weken of maanden. Een no-fly zone, dat zou verschil maken.'

Vroeger verbaasde ik mij over de militante houding van deze collega. Ik had de les uit [mijn eigen stuk](#) wellicht niet geabsorbeerd: we weten niet wat oorlogsdreiging is, wat het betekent als het geen ver-van-mijn-bed zaak is. Dat is nu voor ons allen anders.

Wynia's Week zorgt voor broodnodige, onafhankelijke berichtgeving. Dat wordt mogelijk gemaakt door uw financiële bijdrage. Doneren kan [HIER](#). Hartelijk dank!